

۱۴۷۰۵۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بررسی تأخیر و روشهای آن در پروژه‌های عمرانی

تألیف:

مهندس حمیده ربیعی

Email : simaye.danesh@yahoo.com

Telegram : [telegram.me/simayedaneshpub](https://t.me/simayedaneshpub)

سرشناسه	ربيعی، حميده، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پديدآور	بررسی تاخير و روشهای آنالیز آن در پروژه‌های عمرانی/ تالیف حميده ربيعی.
مشخصات نشر	تهران: سيمای دانش: آذر، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهري	۸۸ ص.
شابک	978-600-120-285-8
وضعيت فهرست نویسی	فيا
موضوع	طرح‌های عمرانی -- برنامه‌ریزی
موضوع	Economic development projects -- Planning
موضوع	طرح‌های عمرانی -- مدیریت
موضوع	Economic development projects -- Management
رده بندی کنگره	۱۳۹۵ ۴۰۲/۸۲ HD۷۵
رده بندی ديویی	۳۳۸/۹۰۰۶۸۴
شماره کتابشناسی ملی	۴۳۰۸۵۸۵

بررسی تاخير و روشهای آنالیز آن در پروژه‌های عمرانی

تأليف	مهندس حميده ربيعی
ناشر	انتشارات سيمای دانش
ناشر مکان	انتشارات آذر
نوبت چاپ	۱/۱۳۹۵
تیراژ	نسخه ۱
طراحی جلد	موسسه مهراد- محسن مولایی
حروفچینی	موسسه مهراد
صفحه‌آرایی	موسسه مهراد- جتبی نظریگی
لیتوگرافی	باختر
چاپخانه	فرشیوه
مطبع	روشنک
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۲۰-۲۸۵-۸
قیمت	۷۰۰۰۰ ریال

کليه حقوق این اثر برای مولف محفوظ است.

انتشارات سيمای دانش: خیابان انقلاب- ابتدای خیابان ۱۲ فروردین
 پلاک ۳۱۸- تلفن: ۶۶۴۶۴۷۷۹
 فروشگاه سيمای دانش: ۶۶۴۶۰۵۴۵
 انتشارات آذر: ۶۶۴۶۵۸۳۰
 کتابفروشی عصر دانش: ۶۶۴۹۳۷۰۱
 کتابفروشی پرهمام: ۶۶۴۶۸۲۳۵

پیشگفتار

یکی از متداولترین مشکلات صنعت ساخت عدم اتمام به موقع پروژه و شروع بهره برداری آن است که علاوه بر صرف زمان و هزینه مازاد بر مقدار مورد انتظار در اکثر موارد با عقب افتادن زمان بهره برداری بازگشت سرمایه نیز به تعویق خواهد افتاد و از بسیاری جهات پروژه و ارکان آن را تحت تاثیر قرار خواهد داد.

دانستن روشهای طرح ادعای تاخیر و پیگیری آن و رسیدگی به دیرکردها بر اساس تائید و بخشنامه‌ها، برای ارکان پروژه (کارفرما- مشاور- پیمانکار) امری لازم و ضروری است و با آن می‌توان از بسیاری تنشها جلوگیری کرد و در ریسک پذیری تاخیر با آن می‌بیشتر عمل نمود. لذا بر آن شدیم با نوشتن کتاب "بررسی تاخیر و روشهای آن" از در پروژه های عمرانی "به صورت کاربردی و کلی" طبقه طرح و رسیدگی به ادعای تاخیر بیان گردد.

در این کتاب ابتدا به بیان مفهوم انواع دیرکردها و اثرات آن در پروژه‌های عمرانی پرداخته شده است و روشهای مجاز به تاخیرهای مجاز بر اساس بخشنامه ها و قوانین ایران شرح داده شده، همچنین در فیدیک عنوان گردیده است. در ادامه به بیان مثال تاخیر یک پروژه می و روشهای بررسی دیرکردهای آن بر اساس قوانین ایران و توافقات انجام شده بین ارکان پروژه پرداخته شده است و دلایل اصلی تاخیر در برخی پروژه های کشورها و ریسک پذیری آن، و روشهای بهبود شرایط آورده شده است.

امید است مطالعه این کتاب به شما در فراگیری هر چه بهتر شناختی و سالیز تاخیر و مدیریت آن یاری رساند. از تمامی کسانی که در طرح و ارائه این کتاب و محتویات آن به هر نحو یاری رساندند، نهایت تشکر و قدر دانی را دارم. در راستای ارتقای کیفیت این اثر، پذیرای نظرات و انتقادات شما از طریق آدرس زیر هستیم.

h_rabici2@yahoo.com

با تشکر

ربیعی

فهرست

فصل اول - کلیات.....	۹
۱-۱- مقدمه.....	۹
۲-۱- مفاهیم واژه ها.....	۱۰
۳-۱- ارتباط ریسک تغییرها و هزینه در برنامه زمانبندی پروژه.....	۱۸
فصل دوم- تاخیر و مصادیق آن.....	۲۱
۱-۲- تعریف تاخیر.....	۲۱
۲-۲- پیامدهای ناشی از تاخیر پروژهها.....	۲۲
۳-۲- پیشگیری مدیریت پروژه و ریسک.....	۲۴
۴-۲- ابزار تک کلهای سیخ دهی به ریسک.....	۲۵
۱-۴-۲- اجتناب از ریسک.....	۲۶
۲-۴-۲- انتقال ریسک.....	۲۶
۳-۴-۲- کاهش ریسک.....	۲۷
۴-۴-۲- پذیرش ریسک.....	۲۸
۵-۲- پروژههایی که در زمان قرارداد به پایان نرسند.....	۲۸
۶-۲- اساس ادعاها در قرارداد.....	۲۹
۷-۲- دسته بندی تاخیر.....	۳۰
۱-۷-۲- تاخیرهای مجاز و غیر مجاز.....	۳۰
۲-۷-۲- مجاز یا غیر مجاز بودن تاخیر.....	۳۱
۳-۷-۲- تاخیرهای مجاز قابل جبران و غیر قابل جبران.....	۳۲
۸-۲- مدارک مورد نیاز پیمانکار جهت درخواست تمدید قرارداد.....	۳۲
۹-۲- روال رسیدگی به تاخیر و تفکیک مجاز یا غیر مجاز بودن آن در پروژههای عمرانی.....	۳۴
۱۰-۲- تاخیرات همزمان.....	۳۶
۱-۱۰-۲- رسیدگی به تاخیرات همزمان.....	۳۷

۱۱-۲	هزینه خسارت تاخیرهای غیر مجاز در قرارداد.....	۳۷
۱۲-۲	اثر افزوده شدن زمان قرارداد در تعدیل.....	۳۸
۱-۱۲-۲	شاخص تعدیل کارکرد در دوره تاخیر.....	۳۹
۲-۱۲-۲	تغییر عدد ۰/۹۵ در ضریب تعدیل.....	۳۹
۱۳-۲	برخی از تبعات تاخیرات غیر مجاز در پروژه‌ها.....	۴۰
فصل دوم - روشهای شناسایی و آنالیز مدت تاخیر..... ۴۳		
۱-۳	مقدمه.....	۴۳
۲-۳	رسیدگی به درخواستهای پیمانکاران و تاخیرات مجاز بر اساس بخشنامه‌های ایران.....	۴۴
۱-۲-۳	تحويل کارگاه وید هج معارض.....	۴۴
۱-۱-۲-۳	دسته بندی معارض.....	۴۵
۲-۲-۳	تعلیق.....	۴۷
۳-۲-۳	تغییر مقادیر کار.....	۴۷
۴-۲-۳	خطاهای طراحی.....	۴۸
۵-۲-۳	تاخیر در پرداخت صورت وضعیت.....	۴۸
۶-۲-۳	تاخیر در پرداخت پیش پرداختها.....	۵۰
۷-۲-۳	مصالح و تجهیزات.....	۵۲
۸-۲-۳	شرایط نامساعد جوی.....	۵۲
۹-۲-۳	تعویض مشاور.....	۵۳
۱۰-۲-۳	وقایع قهری.....	۵۱
۱۱-۲-۳	هر موضوع که خارج قصور پیمانکار باشد.....	۵۵
۳-۳	تمدید پیمان در پیمانهای سرجمع.....	۵۵
۴-۳	روال کلی تاخیر در قراردادهای فیدیک.....	۵۵
۱-۴-۳	روند رسیدگی به دعاوی در قراردادهای فیدیک ناشی از تاخیر و توقف کار.....	۵۵

۳-۴-۲- رویدادهای مرتبط با جبران ادعای مالی پیمانکار ناشی از تاخیر و توقف کار..... ۵۶

۳-۴-۳- شرایط دریافت خسارت ناشی از تاخیر پیمانکار توسط کارفرما..... ۵۷

۳-۴-۴- مراحل قانونی ادعاهای تاخیر در قراردادهای بین المللی..... ۵۸

فصل چهارم- مثالهای کاربردی..... ۶۱

۴-۱- شناسایی روند کلی تمدید قرارداد یک پروژه ساخت در ایران..... ۶۱

۴-۱-۱- روش گردآوری بندهایی که به مدت زمان قرارداد افزوده می گردد..... ۶۲

۴-۱-۲- بررسی و شناسایی عواملی که منجر به مجاز شدن زمان تاخیر شده اند..... ۶۳

۴-۱-۳- تحلیل زمین..... ۶۴

۴-۱-۴- وجه معارض در حین کار..... ۶۴

۴-۲-۱- تاخیر در پرداخت صورت وضعیت..... ۶۵

۴-۲-۲- تعویض مشر..... ۶۸

۴-۲-۳- اضافه شدن حجم قرارداد یا مبلغ آن..... ۶۸

۴-۲-۴- تغییر خواسته های کارفرما..... ۶۹

۴-۲-۵- شرایط نامساعد جوی..... ۶۹

۴-۲-۶- هر موضوع که خارج قصور پیمانکار است..... ۷۰

۴-۲-۷- دلایل اصلی تاخیر در برخی پروژه ها..... ۷۱

۴-۳- روشهای بهبود شرایط تاخیر..... ۷۶

فصل پنجم- سخن پایانی..... ۷۹

۵-۱- جمع بندی نتایج..... ۷۹

مراجع..... ۸۲

پیوست ۱: "فرم کلی لایحه تاخیرات"..... ۸۶

پیوست ۲: فرم تاخیر در پرداخت..... ۸۸